

УДК 378:629.5.072.8+316.77:004
DOI: 10.24144/2524-0609.2019.45.15-19

Бузовська Юлія Федорівна

аспірантка

кафедра педагогіки

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»

м.Одеса, Україна

yuliiabuzovskaya@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8736-0935>

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTI МАЙБУТНІХ СУДНОВОДІВ ДО МІЖКУЛЬТУРНОГО СПІЛКУВАННЯ ЗАСОБАМИ ІКТ

Анотація. Статтю присвячено розробці експериментальної моделі формування підготовленості майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Дослідження, присвячене підготовці майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування, є актуальним, адже міжкультурна комунікація значним чином впливає на професійне спілкування офіцерів навігаційного містка (судноводіїв) та їхню здатність професійно виконувати свої посадові обов'язки. В статті проаналізовано літературні джерела з теорії моделювання, дано визначення поняття модель формування підготовленості майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування засобами інформаційно-комунікаційних технологій. В роботі виокремлено та проаналізовано основні блоки моделі (методологічно-цільовий, змістовий, процесуально-технологічний, діагностично-оцінювальний); визначені мета, завдання, методологічні підходи (системний, комунікативний, ситуативно-контекстний та особистісно-зорієнтований) та дидактичні принципи (принцип зв'язку теорії з практикою, систематичності і послідовності, індивідуалізації, гуманізації та демократизації, міждисциплінарної інтеграції) формування підготовленості майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування; названі засоби та методи підготовки курсантів до міжкультурного діалогу, а також подані цілеспрямовано обрані педагогічні умови, впровадження яких буде сприяти реалізації розробленої експериментальної моделі та вирішенню поставлених в навчально-педагогічному процесі завдань.

Ключові слова: модель; майбутні судноводії; підготовка; міжкультурне спілкування; інформаційно-комунікаційні технології.

Вступ. Зростаючі стандарти та вимоги до якості професійної підготовки майбутніх судноводіїв ставлять перед вищою морською освітою України ХХІ століття задачі щодо вдосконалення знань, вмінь та навичок професійної діяльності у майбутніх офіцерів навігаційного містка. В умовах праці в багатонаціональному та мультикультурному екіпажі міжкультурна комунікація стає невід'ємною частиною професійного та соціального життя судноводіїв завдяки їхньому спілкуванню з представниками інших країн та культур на борту судна та поза його межами. Так, підготовка до міжкультурної взаємодії давно стала важливою частиною професійної фахової підготовки морських офіцерів, зокрема судноводіїв, через те, що функціонування та життєздатність судна напряму залежить від рівня підготовленості офіцерів-судноводіїв здійснювати комунікацію (Pyne & Koester, 2005; Theotokas & Progoulaki, 2007). Проблему формування підготовленості майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування, на нашу думку, допоможе вирішити метод моделювання цього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням поняття міжкультурна комунікація в різних її аспектах та підготовкою майбутніх спеціалістів морського транспорту до такого спілкування займаються багато зарубіжних та вітчизняних вчених. Зокрема, Й. Ванг та П. Гу відмічають, що для успішної комунікації в роботі на морі необхідною є міжкультурна, лінгвістична компетентність, психологічна стійкість та компетентність міжособових відносин. К. Кіреа-Унгуреану та П. Розенхев вважають, що необхідними складовими гарної комунікації є міжкультурна свідомість, міжкультурна чутливість та культурна компетентність.

Професійна підготовка судноводіїв в різних її аспектах є об'єктом наукових розвідок багатьох вітчизняних дослідників. Так, С. Смірнов досліджував проблему формування конкурентоздатності майбутніх судноводіїв у процесі їх професійної підготовки. Об'єктивується цей феномен як складне динамічне

утворення, що є характеристикою рівня кваліфікації судноводія через відображення його професійних знань, вмінь, навичок, професійних якостей, прагнення до саморозвитку, що спрямовані на успіх конкурентного суперництва в процесі освоєння вітчизняного і міжнародного ринків праці. В. Смелікова вивчала проблему підготовки майбутніх судноводіїв до професійно-орієнтованого спілкування засобами кейс-технологій. Соціокультурна підготовка майбутніх судноводіїв в контексті міжкультурного спілкування розглядалася Л. Ліпшиць, Н. Слюсаренко, О. Фроловою та іншими. Н. Слюсаренко та Л. Ліпшиць займалися формуванням соціокультурної особистості майбутнього судноводія на засадах компетентнісного підходу. Дослідниці зазначають важливість забезпечення уваги всебічному розвитку особистості судноводія, формування високої культури, розвитку розумових та фізичних здібностей майбутніх судноводіїв. О. Фролова, досліджуючи проблему формування соціокультурної компетенції майбутніх судноводіїв, виділяє такі структурні компоненти даного конструкту: загальнокультурна, соціолінгвістична та професійно орієнтована компетенції.

Незважаючи на наукові доробки дослідників з проблеми підготовки майбутніх судноводіїв та інших фахівців морської сфери до міжкультурного спілкування, ця проблема не є вирішеною остаточно через складність самого явища міжкультурного спілкування, до якого необхідно бути підготовленим як теоретично, так і практично. Питання підготовки курсантів судноводійського профілю до міжкультурної комунікації потребує особливої уваги й ретельного пошуку ефективних шляхів розв'язання складностей, виникаючих у моряків в процесі міжкультурного діалогу з представниками інших країн та культур.

Метою статті є розробка й обґрунтування моделі формування підготовленості майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Реалізація означеної мети передбачає вирішення наступних завдань:

здійснення аналізу наукової літератури з питання моделювання в педагогічному дослідженні; визначення та обґрунтування компонентного складу моделі формування підготовленості майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування. Побудова та обґрунтування моделі стає можливим за використання таких теоретичних **методів** як вивчення наукових літературних джерел (дисертаційних досліджень, методичних посібників та рекомендацій, словників, енциклопедій, наукових статей та тез конференцій), узагальнення отриманих наукових даних.

Виклад основного матеріалу. Метод моделювання широко використовується в педагогічних дослідженнях з метою отримання нових знань про об'єкти, явища, процеси, системи тощо. За науковими джерелами, модель (від лат. *modulus* – міра, зразок) – це «уявна або матеріально-реалізована система, котра відображає або відтворює об'єкт дослідження (природний чи соціальний) і здатна змінювати його так, що її вивчення дає нову інформацію стосовно цього об'єкта» (Енциклопедія освіти, 2008); «еталон, стандарт, умовний образ будь-якого об'єкта, що застосовується як його заміник для дослідження властивостей, зв'язків предметів і явищ реальної дійсності» (Стеченко, 2005); «схема, зображення чи опис будь-якого явища або процесу в природі, економіці, виробництві, суспільстві; образ, аналог визначеного фрагменту природної чи соціальної реальності» (Тарелкін, 2010).

Як зазначається (Енциклопедія освіти, 2008), основною характеристикою моделі є її адекватність, яка розкривається у наявності в ній відповідних суттєвих ознак та властивостей того об'єкта, який вивчається. Крім того, структурними компонентами будь-якої моделі є конструкти (уявлення) та концепти (загальні положення).

На думку І.Осадчого (Осадчий, 2016), авторам педагогічних моделей необхідно обов'язково визначитися з тими принципами, на основі яких буде побудована ця модель. Також вчений наголошує на важливості розбудовування педагогічної моделі з урахуванням принципу додатковості, який полягає у тому, що ефективні педагогічні моделі в якості засобів сучасного наукового пізнання дійсності обов'язково ґрунтуються на знаннях інших галузей науки; всі твердження, що є складниками моделі, повинні бути обґрунтовані на предмет їх відповідності об'єктивній дійсності. Доцільним у побудові педагогічних моделей є використання різних логічних форм (поняття, категорії, судження, умовиводи, тощо) та дотримання законів логічного мислення (закон тотожності, закон несуперечності, закон виключеного третього, закон достатньої підстави).

Моделювання, як пише В.Нестеренко (Нестеренко, 2012), виконує завдання навчального засобу для згорання та уявлення пізнавального матеріалу в узагальненому виді. За допомогою моделювання інформацію можна подавати логічно, наочно, будуючи семантичні схеми та образні асоціації. В науковій діяльності моделлю, на якій все будується, є певна освітня парадигма; будь-яке проектування починається з методологічних засад, тобто уточнення змістового наповнення та структури освітньої парадигми. Педагогічне моделювання має такі основні положення, які реалізуються через наступні етапи: входження в процес і вибір методологічних підстав для моделювання, якісний опис предмета дослідження; постановка завдань моделювання; конструювання моделі з уточненням залежності між основними елементами досліджуваного об'єкта, визначенням параметрів об'єкта і критеріїв оцінки змін цих па-

раметрів, вибір методик вимірювання; дослідження валідності моделі у виконанні поставлених завдань; застосування моделі в педагогічному експерименті; змістовна інтерпретація результатів моделювання.

Моделювання, як метод дослідження, широко використовується в описуванні структури явищ та об'єктів, які вивчаються; за допомогою побудови моделі можна спроектувати причинно-наслідкові зв'язки між елементами цілого, показати процеси, функції, сутність явища, яке знаходиться в об'єктиві дослідника. Моделювання, замінюючи оригінал об'єкту, дозволяє вивчати окремі його сторони, саме ті, в яких виникає суперечність, і вирішувати цю суперечність за допомогою наукового знання.

Аналіз науково-довідкової літератури дозволив розробити модель формування підготовленості майбутніх судноводіїв до міжкультурної комунікації, що дасть змогу вивчити цей процес з різних сторін та набути нового знання щодо створення позитивних умов навчальної діяльності майбутніх судноводіїв у вищому морському закладі освіти.

Під *моделлю формування підготовленості майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування засобами інформаційно-комунікаційних технологій* будемо розуміти цілісну схематичну систему пов'язаних між собою елементів (мета, завдання, принципи та підходи, педагогічні умови, критерії, показники та рівні підготовленості, засоби, форми й методи підготовки), що характеризує та описує процес міжкультурної підготовки майбутніх судноводіїв.

Модель формування підготовленості майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування складається з чотирьох блоків: методологічно-цільовий, змістовий, процесуально-технологічний та діагностично-оцінювальний.

Методологічно-цільовий блок сформований такими елементами як: мета, завдання, методологічні підходи та дидактичні принципи. *Метою* роботи є сформувати підготовленість майбутніх судноводіїв до міжкультурної комунікації, а для досягнення мети необхідно виконати наступні *завдання*: сприяти формуванню стійкого інтересу майбутніх судноводіїв до вивчення особливостей міжкультурного спілкування; мотивувати їх до набуття знань про культурні та національні особливості представників різних країн та культур; навчити веденню міжкультурного діалогу англійською мовою; сформувати вміння майбутніх судноводіїв обирати правильні комунікативні ролі та стратегії; формувати міжкультурну грамотність та вербально-невербальну грамотність; формувати доброзичливість та ввічливе відношення до представників інших країн та культур, а також здатність до саморефлексії та самокритики.

Для побудови ефективної моделі формування підготовленості майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування необхідно визначити методологічні підходи (системний, комунікативний, ситуативно-контекстний та особистісно-зорієнтований) й дидактичні принципи (принцип зв'язку теорії з практикою, систематичності і послідовності, індивідуалізації, гуманізації та демократизації, міждисциплінарної інтеграції) до організації міжкультурної підготовки.

Системний підхід в підготовці майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування полягає в роз'ясненні курсантам того, з чого складається міжкультурна комунікація, її структурний аналіз, взаємозв'язок та взаємодія її структурних елементів, функцій та роль в їхньому професійному та побутовому спілкуванні на борту судна з багатонаціональним та багатокультурним екіпажем. Системний підхід робить можливим вивчення структурних елементів

міжкультурної комунікації як такої та міжкультурної комунікації майбутніх судноводіїв не окремо один від одного, а враховуючи взаємодію та взаємозв'язок цих елементів між собою, таким чином навчаючи курсантів міжкультурній комунікації як системі, як цілісному поняттю в єдності його частин.

Комунікативний підхід є невід'ємною методологічною базою для іншомовної підготовки майбутніх судноводіїв, дозволяючи організувати навчальний процес таким чином, щоб на основі спеціально створених умов досягти максимального рівня сформованості навичок міжкультурного спілкування засобами англійської мови. За комунікативного підходу в навчальному процесі широко використовуються різноманітні комунікативні вправи, задачею яких є імітування реального спілкування з представниками інших країн та культур. На заняттях курсанти набувають навичок оперування знаннями міжкультурного характеру за допомогою іншомовних моделей для того, щоб бути здатними вести міжкультурний діалог ефективно, коли в процесі виконання ними їхніх професійних обов'язків з'явиться така потреба. Для ефективного ведення міжкультурного діалогу необхідні знання правил, стратегій та тактик міжкультурного спілкування, а також вміння та навички вербально здійснювати комунікацію з людьми з інших країн та культур на англійській мові.

Ситуативно-контекстний підхід в підготовці майбутніх судноводіїв до міжкультурної комунікації направлений на моделювання комплексів проблемних та ролівих ситуацій, вирішення яких буде сприяти поглибленню знань курсантів щодо міжкультурної взаємодії. В процесі занять курсанти навчаються міжкультурній комунікації у ситуаціях квазі-професійного характеру, а також імітуючи ситуації спілкування непрофесійного характеру. Такий підхід дозволить сформувати підготовленість майбутніх офіцерів містка до міжкультурної взаємодії, дозволить їм перейти від пасивного етапу засвоєння знань до активного відпрацювання навичок та набуття вмінь.

Особистісно-зорієнтований підхід розкривається через створення певної форми навчального процесу, в якому акцент робиться на розвиток і саморозвиток майбутніх судноводіїв в процесі підготовки до міжкультурного спілкування, активно організовується суб'єкт-суб'єктна взаємодія між курсантами та викладачами, формується стійка мотиваційна складова у вигляді зовнішніх та внутрішніх мотивів майбутніх судноводіїв, створюються сприятливі умови для самоактуалізації та саморегуляції курсантів в процесі підготовки, тощо.

Змістовий блок дає можливість обґрунтувати та розробити змістову складову підготовки майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування у процесі вивчення професійно-орієнтованих («Менеджмент морських ресурсів», «Англійська мова (за професійним спрямуванням)», «Практика несення штурманської вахти», «Основи охорони праці») та соціально-гуманітарних («Етико-релігійна толерантність в міжнародних екіпажах», «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Культурологія») дисциплін додає позитивного результату до формування знань, вмінь та навичок міжкультурної взаємодії. Підготовленість майбутніх судноводіїв до міжкультурної комунікації як результат їх цілеспрямованої професійної підготовки до такої діяльності складається з таких структурних компонентів: мотиваційно-когнітивний (наявність стійких позитивних мотивів майбутніх судноводіїв оволодіти знаннями для успішного міжкультурного діалогу з представниками інших країн та культур; бажання набувати та вдосконалю-

вати вміння та навички міжкультурного спілкування; прагнення будувати толерантні взаємовідносини у міжкультурному діалозі; прагнення подолати власний егоцентризм, настрій ворожості та стереотипне сприйняття співрозмовника з іншої країни та культури; формування знань про особливості міжособистісного спілкування в міжкультурному контексті), діяльнісно-креативний (вміння майбутніх судноводіїв обирати правильні ролі та стратегії міжкультурного спілкування; вміння знаходити та послуговуватись вірними засобами англійської мови; міжкультурна креативність та вербально-невербальна грамотність) та особистісно-рефлексивний (самооцінка власної діяльності та поведінки у процесі міжкультурної взаємодії; розуміння важливості регулювання власного емоційного стану та настрою; розуміння своєї відповідальності та обов'язків щодо створення позитивної атмосфери всередині мультикультурного екіпажу).

Процесуально-технологічний блок моделі спрямований на процес підготовки майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування найбільш сприятливими та ефективними формами, засобами і методами: інтерактивні технології (дискусії, кейс-технології, рольові та ділові ігри, тренінги, робота в парах та малих групах, мозковий штурм, тощо); інформаційно-комунікаційні технології (веб-квести, активна самостійна робота з мережею Інтернет, перегляд відео та прослуховування аудіо записів, презентації Power Point, робота з інтерактивною дошкою Smart Board); завдання на формування стійкої позитивної мотивації до навчання та до успіху міжкультурної комунікації під час роботи з багатонаціональним та багатокультурним екіпажем та людьми, що представляють інші країни та культури, поза ним, тощо.

Діагностично-оцінювальний блок моделі складається з інструментарію, необхідного для діагностики рівнів (високий, задовільний, низький) підготовленості майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування за настановно-змістовим, операційно-творчим та індивідуально-оцінним критеріями та їх показниками.

Для організації навчального процесу підготовки майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування засобами інформаційно-комунікаційних технологій було обрано такі *педагогічні умови*:

1) створення позитивної мотивації майбутніх судноводіїв до підготовки до міжкультурного спілкування, забезпечення спрямованості на досягнення успіху комунікації в багатонаціональному та мультикультурному екіпажі та поза ним;

2) активізація ролі викладача як учасника навчального процесу (діалог у навчанні, навчання на принципах партнерства та рівноправності, педагогічно-професійна майстерність);

3) залучення міжпредметних зв'язків до підготовки майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування в контексті гуманітарних та професійно-орієнтованих дисциплін;

4) використання інтерактивних технологій навчання у ситуативно-контекстному підході до підготовки майбутніх судноводіїв до міжкультурної комунікації.

Висновки. Розроблена модель формування підготовленості майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування засобами інформаційно-комунікаційних технологій є основою для роботи з їхньої підготовки до міжкультурного діалогу в процесі виконання професійних завдань та у повсякденному житті. При створенні моделі були взяті до уваги наступні фактори: результат проведеної діагностики підготов-

леності майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування, структура і зміст їхньої підготовленості до такого виду діяльності, а також вимоги до професійної підготовки майбутніх судноводіїв. Подальший

науковий пошук вбачаємо у доведенні ефективності побудованої моделі формування підготовленості майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування шляхом спеціального педагогічного дослідження.

Список використаної літератури

- Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України; голов. ред. В.Г.Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
Нестеренко В. В. Теоретико-методологічні засади підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти в системі заочного навчання: монографія. Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук». 2012. 399 с.
Осадчий І.Г. Педагогічне моделювання: що важливо знати педагогу? *Народна освіта*. 2016. №1. С. 60-68.
Стеченко Д.М., Чмир О.С. *Методологія наукових досліджень: підруч.* Київ: Знання, 2005. 309 с.
Тарелкін Ю.П., Цикін В.О. *Методологія наукових досліджень: навч. посіб.* Суми: Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. 196 с.
Pyne R., Koester Th. *Methods and Means for Analysis of Crew Communication in the Maritime Domain*. URL: https://www.he-alert.org/filemanager/root/site_assets/standalone_article_pdfs_0605-/HE00640.pdf (дата звернення 31.01.2019).
Theotokas I., Progoulaki M. *Cultural diversity, manning strategies and management practices in Greek-shipping*. *Maritime Policy & Management*. 2007. Vol. 34, No 4. P. 134–138.

References

- Kremen, V.H. (ed.). (2008). *Entsyklopediia osvity* [Encyclopedia of education]. Kyiv: Yurinkom Inter. [in Ukrainian].
Nesterenko, V.V. (2012). *Teoretyko-metodolohichni zasady pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv doshkilnoi osvity v systemi zaочноho navchannia: monohrafiia* [Theoretical and methodological basis of future specialists of primary education training in the system of correspondence course]. Odesa: Vydavnytstvo TOV «Leradruk». [in Ukrainian].
Osadchyi, I.H. (2016). *Pedahohichne modeliuвання: shcho vazhlyvo znaty pedahohu?* [Pedagogical modeling: what is important for a pedagogue to know?]. *Narodna osvita*. 1, 60-68. [in Ukrainian].
Stechenko, D.M., & Chmyr, O.S. (2005). *Metodolohiia naukovykh doslidzhen* [Methodology of scientific research]. Kyiv: Znannia. [in Ukrainian].
Tarielkin, Yu.P., & Tsykin, V.O. (2010). *Metodolohiia naukovykh doslidzhen* [Methodology of scientific research]. Sumy: Vydavnytstvo SumDPU im. A.S.Makarenka. [in Ukrainian].
Pyne, R., & Koester, Th. (2005). *Methods and Means for Analysis of Crew Communication in the Maritime Domain*. Retrieved from https://www.he-alert.org/filemanager/root/site_assets/standalone_article_pdfs_0605-/HE00640.pdf (last accessed: 31.01.2019). [in English].
Theotokas, I., & Progoulaki, M. (2007). *Cultural diversity, manning strategies and management practices in Greek-shipping*. *Maritime Policy & Management*, 4(34), 134–138. [in English].

Стаття надійшла до редакції 15.04.2019 р.

Стаття прийнята до друку 20.04.2019 р.

Рецензент: докт.пед.наук, проф.Богданова І.М.

Бузовская Юлия

аспирантка

кафедра педагогики

ГУ «Южноукраинский национальный педагогический университет имени К.Д.Ушинского»

г.Одесса, Украина

МОДЕЛЬ ФОРМИРОВАНИЯ ПОДГОТОВЛЕННОСТИ БУДУЩИХ СУДОВОДИТЕЛЕЙ К МЕЖКУЛЬТУРНОМУ ОБЩЕНИЮ СРЕДСТВАМИ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Аннотация. Статья посвящена разработке экспериментальной модели формирования подготовленности будущих судоводителей к межкультурному общению средствами информационно-коммуникационных технологий. Исследование, посвященное подготовке будущих судоводителей к межкультурному общению, является актуальным, ведь межкультурная коммуникация значительным образом влияет на профессиональное общение офицеров навигационного мостика (судоводителей) и их способность профессионально выполнять свои должностные обязанности. В статье проанализированы литературные источники по теории моделирования, дано определение понятия модель формирования подготовленности будущих судоводителей к межкультурному общению средствами информационно-коммуникационных технологий. В работе выделены и проанализированы основные блоки модели (методологически-целевой, содержательный, процессуально-технологический, диагностически-оценочный) определены цель, задачи, методологические подходы (системный, коммуникативный, ситуативно-контекстный и личностно-ориентированный) и дидактические принципы (принцип связи теории с практикой, систематичности и последовательности, индивидуализации, гуманизации и демократизации, междисциплинарной интеграции) формирования подготовленности будущих судоводителей к межкультурному общению; названы средства и методы подготовки курсантов к межкультурному диалогу, а также представлены целенаправленно выбранные педагогические условия, внедрение которых будет способствовать реализации разработанной экспериментальной модели и решению поставленных в учебно-педагогическом процессе задач.

Ключевые слова: модель; будущие судоводители; подготовка; межкультурное общение; информационно-коммуникационные технологии.

Buzovska Yuliia

PhD Student

Pedagogy Department

State University «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D.Ushynsky»

Odesa, Ukraine

THE MODEL OF FORMATION OF FUTURE NAVIGATORS' PREPAREDNESS TO CROSS-CULTURAL COMMUNICATION BY MEANS OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES

Abstract. The article is devoted to the development of an experimental model of formation of future navigators' preparedness to cross-cultural communication by means of information and communication technologies. The study on future navigators' training to cross-cultural communication is relevant, since cross-cultural communication has a significant influence on the professional communication of navigational officers (navigators) and their ability to perform their duties professionally. Future navigators' training to cross-cultural communication is an important part of their professional training, because the professional activity of navigators is directly related to communication with representatives of other countries and cultures. Taking into account the component structure of future navigators' training to cross-cultural communication (motivational-and-cognitive, action-and-creativity-centered and personal-and-reflective components), in the article the criteria and indicators are named, which can be used to diagnose levels of preparedness to such an activity. The criteria of the investigated construct are: mindset-and-contents, operational-and-creative, and individual-and-evaluative.

The article analyzes literary sources on the theory of modeling, defines the concept of a model of formation of future navigators' preparedness to cross-cultural communication through means of information and communication technologies. In the work, the main blocks of the model (methodological-target, content, process-technological, diagnostic-appraisal) are identified and analyzed; defined objectives, tasks, methodological approaches (system, communicative, situational-context and person-oriented) and didactic principles (the principle of connection of theory with practice, systematic and sequencing, individualization, humanization and democratization, interdisciplinary integration), formation of future navigators' preparedness to cross-cultural communication; in the article there are named means and methods of preparation of cadets for intercultural dialogue, and also purposefully selected pedagogical conditions, the introduction of which will promote implementation of the developed experimental model and will help solve the tasks set in the educational and pedagogical process.

Key words: model; future navigators; training; cross-cultural communication; information and communication technologies.